

ת"פ 50785/10 - מדינת ישראל נגד פלוני

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"פ 50785-10-13 מדינת ישראל נ'

בפני: כב' השופט ד"ר יובל ליבדרו
מדינת ישראל ע"י פמ"ד באמצעות המתמחה לילה נזאל
המשאימה:
נגד
הנאשם
פלוני
ע"י ב"כ עווה"ד ליאור כהן.

החלטה רקע עובדתי

1. כנגד הנאשם הוגש כתב אישום אשר ייחס לו ביצוע עבירה של מעשה מגונה, עבירה לפי סעיף 348 (ג) לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "חוק העונשין").
2. ביום 06.11.13, בהתאם לחווות דעת הפסיכיאטר המחויזי והסכמה הצדדים, קבעתי כי בעניינו של הנאשם חל סיג של אי שפויות הדעת וקבעתי כי הנאשם לא בר עונשין. כן קבעתי, בהתאם לחווות הדעת האמורה והסכמה הצדדים, כי הנאשם לא כשיר לעמוד לדין. במסגרת אותה ההחלטה, ניתן צו לאשפוזו של הנאשם בבית חולים פסיכיאטרי.
3. ביום 05.12.13, הגיע בא כוח הנאשם בקשה לתקן הפרוטוקול, בכך ש"מתבקש בית המשפט הנכבד לתקן את טעות הקולמוס בכך שמקומו (כך במקור, י.ל) סעיף 15ב' לחוק ירשם סעיף 15א' לחוק טיפול בחולי נפש". לבקשתו ניתנה הסכמה של המשאימה ונוכח הסכמה זו ניתנה ההחלטה כמבוקש.
4. ביום 25.08.14, ניתנה ההחלטה על ידי סגנית הנשיאה, כב' השופטת ד' כהן, למחוק בקשה לממן צו פיקוח בהתאם לחוק הגנה על הציבור מפני ביצוע עבירות בגין, התשס"ו - 2006 (להלן: "חוק הפיקוח"), וזאת לאחר שהמשאימה בעצמה הודיעה כי לא ניתן להוציא צו

פיקוח בהתייחס למי אשר הוצאה כנגדו צו בהתאם לסעיף 15 (א) לחוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א - 1991 (להלן: "חוק טיפול בחולי נפש"), להבדיל ממי אשר ניתן בעניינו צו בהתאם לסעיף 15(ב) לחוק זה.

.5. ביום 01.09.20, הגיעה המאשימה הودעה על העמדה לדין לאחר שחרור, וזאת בהתאם לסעיף 21 לחוק טיפול בחולי נפש בצוירוף הודעה על חידוש ההליכים. במסגרת הودעה זו, מסרה המאשימה כי הנאשם השוחרר מאשפוזו, וכי הוחלט על העמדתו לדין מחדש.

.6. ביום 23.10.14 התקיים דיון לאחר שחודשו ההליכים. בדיון זה ניתן היה להבין מדברי בא כוח הנאשם, כי הוא מתנגד לחידוש ההליכים מכיוון שלטעמו מבחינה מהותית הייתה קביעה שהנתן לא אחראי למשעו ולכן לא ניתן לחדש את ההליכים. בנוסף נתען כי התנהלות המאשימה נוגעה בחוסר תום לב, שכן ביקש היא בדיעבד לחדש את ההליכים אך לצורך הוצאה צו פיקוח בהתאם לחוק הפיקוח.

בהחלטה שנייתה במהלך הדיון דחיתה את טענות בא כוח הנאשם, תוך שהופנתה תשומת לב ב"כ הנאשם לכך שהוא שערר לשנות את הבסיס המשפטי לסיום ההליך מסעיף 15(ב) לחוק הטיפול בחולי נפש, לסעיף 15(א) לחוק זה, ומכאן שאין לו להלן אלא לעצמו.

עוד הוסיף כי אף אם הייתה חזות דעת של פסיכיאטר לעניין היעדר אחריות, בעת ביצוע העבירה, עדיין, יש צורך בקביעה שיפוטית שכזו, ומכאן שהיא מקום להמשיך ההליכים. בא כוח הנאשם עתר לדחות את הדיון כדי לגבות את עמדתו.

.7. בדיון שהתקיים ביום 30.12.14, התקיים דיון במסגרת ביקש בא כוח הנאשם לקבוע התקיק לשמעית הוכחות. נוכח עמדת בא כוח הנאשם ונוכח ההתפתחויות שהיו בתיק, העברתי התקיק לגישור בפני סגן הנשיאה.

.8. ביום 08.02.15, התקיים הליך של גישור, אשר לא צלח.

.9. ביום 04.03.15, הורייתי לצדדים להיערכ לקראת הדיון שנקבע, באופן שבו יתבקשו להתייחס

להלכה שנקבעה בראע"פ 13/2675, מדינת ישראל נ' וTHONON, פורסם ב公报 (להלן: "הלכת וחנון"), ככל שזו מתייחסת להגדרת מי שנמצא לא אחראי למשען, כאמור בדיון, להבדיל מלאו בר עונשין, והכל בהקשר לעניינו, לרבות לעניין הטלת צו פיקוח.

10. בדיון שהתקיים ביום 15.04.201, עטרה המאשימה לשמע את דיון ההוראות וככל שבית

המשפט יקבע שהנאשם ביצע את מעשי העבירה, הודיעה כי היא תעזור לקבל חוות דעת עדכנית, שתתיחס לשאלת הצורך בטיפול רפואי או באשפוז, וכן לקבל הערכת מסוכנות עדכנית לעניין הוצאה צו פיקוח שבכוננה לבחש.

באת כוח המאשימה טענה, כי לא קיימת מניעה לניהול הלין פלילי גם שתכליתו היא הוצאה צו מתאים בעניינו של חולה נפש או בעניינו של עבריין מין.

באת כוח המאשימה הוסיפה וטענה, כי הלכת וחנון לא הסדרה עד תום את שאלת הצורך בבירור האשמה, כאשר ישנה חוות דעת המגבשת היעדר אחריות פלילתית של הנאשם בעת ביצוע העבירה.

באת כוח המאשימה הוסיפה לעניין הלכת וחנון, כי קיימות הלוות סותרות וכן כי הוגשה עתירה לקיום דיון נוסף, ביחס להלכה זו.

באת כוח המאשימה, הבהיר, כי במקרה דנן המאשימה לא חולקת על כך שחל סייג של אי שפויות הדעת בהתאם לסעיף 34ח' לחוק העונשין.

11. בא כוח הנאשם טען, כי קביעת הפסיכיאטר המחויז לפיה הנאשם לא היה אחראי למשען

מייתרת את כל ההלין, שכן די בקיומה זו בכדי להוביל לזכוי של אחריו לא ניתן לחדש את ההליכים בהתאם לסעיף 21 לחוק טיפול בחולי נפש.

ב"כ הנאשם טען, כי בהתאם להלכת וחנון, אין כל צורך לעורר את בירור האשמה, שעה שקיימת חוות דעת הקובעת היעדר אחריות בעת ביצוע העבירה.

.12. לאחר שבחןתי את טענות הצדדים, סבור אני כי בעניינו יש להבחן בין שתי שאלות, שכל

אחד מהן מתייחסת לנקודת זמן שונה על היצור הפלילי.

.13. השאלה הראשונה היא, האם יש מקום לעורר בירור משפטי בעניינו של מי אשר קיימת

לגביו הסכמה כי לא היה אחראי למשעו בעת ביצוע העבירה, וכי בעניינו חל סיג אי שפויות הדעת, דהיינו, כאשר באופן עקרוני מוסכם על הצדדים כי יצא זכאי בדינו, וזאת בהתאם להלכה וחנון.

כנגדות לכך זו עולות שאלות משנה לרבות מי רשאי להעלות בקשה להמשך הבירור המשפטי, חרף, קיומה של חווית דעת מוסכמת לעניין היעדר אחריות ובאיוז עילה עיתר בית המשפט, לבקשתו שזכה (למשל, "ニッコウ" הנאשם בזיכוי, שלא מחתת נפש גיסא, ורצון באשפוז או טיפול או צו פיקוח בעבירות מין, מטעמה של המדינה, מאידך גיסא).

.14. השאלה השנייה קשורה בשאלת אפשרות הטלת צו פיקוח על מי שנמצא זכאי מחמת מצבו

הנפשי. השאלה זו ראוי להזכיר בשלב מאוחר, שלאחר הכרעת הדין, שכן אם ימצא
שהנאשם זכאי, שלא מחמת מצבו הנפשי, אין כלל רלוונטיות לשאלת זו.

.15. לאחר בחינת טענות הצדדים הגעתנו כי חרף הסכמה הצדדים לכך שהנאשם

לא היה אחראי למשעו בעת ביצוע העבירה הנטען, וכי בעניינו חל סיג אי שפויות הדעת,

וכנגד לכך יהיה מקום לזכותו (בהתאם להלכה וחנון), יש מקום לעורר בירור משפטי
בשאלת אשמת הנאשם.

.16. בפתח עניין זה אציין, כי נכון לעת זו הלכת וחנון היא השולטת בכיפה בסוגיות הרלוונטיות ואין בעצם
הגשת עתירה לקיום דין נוסף כדי לשנות את הקביעות המשפטיות שנקבעו בה. יחד עם האמור, בהחלט
וחנון לא הכריע בית המשפט העליון בשאלת המשך בירור

האשמה בעניינו של מי אשר נמצא לא אחראי למשעו, והשאר העניין בצריח עיון (פסקה 8

לחווית דעת של כב' השופט נ', הנדל והפסקה האחרונה לחווית דעתו של כב' השופט צ' זילברט). בעניין וחנון
לא היה צורך מושך להזכיר בשאלת המשך בירור המשפטי ומכאן שלא היה הכרח ליתן החלטה בשאלת
משפטית זו. בעניינו נדמה כי נוכח עדמות הצדדים והשלב המשפטי בו מצוי הותיק, אין מנוס מהכריע בשאלת

17. מבל' לקבע מסמורות, סבורני כי בנסיבות מסוימות ניתן לעורר בירור משפטי בשאלת אשמת הנאשם חרף הסכמה של הצדדים לעניין היעדר אחריות מצד הנאשם בשל מצבו הנפשי, וזאת מכמה טעמים.

טרם אפרט נימוקי למסקנתי הנ"ל, יש לציין, כי להבדיל מחלוקת הכספיות לעמוד לדין, שהוא שאלת מקצועית, שאלת האחריות למשעים בעת ביצוע העבירה מתבררת לאפעם לאחר ניהול הליך של בירור אשמה, כך שלעיתים השאלת במויקד הדיון שלנו מתיתרת.

הטעם הראשון למסקנתי הנ"ל, אודות הצורך לקיים בירור משפטי, הקשור בהערכה הנ"ל. בכך שיתגנש הסיג של אי שפויות הדעת, בהתאם לסעיף 34ח' לחוק העונשין, יש צורך לקבע תחילת כי הנאשם "עשה את מעשה העבירה".

בעניין זה ראו לשון סעיף 34ח' לחוק העונשין הקובעת כי: "לא יש אדם באחריות פלילית **למעשה שעשה** אם בשעת המעשה, בשל מחלת שפגעה ברוחו או בשל ליקוי בכשו השכלי, היה חסר יכולת של ממש..." (דges לא במקור, י.ל.).

מן האמור עולה כי תנאי לשימוש בסיג האמור, ולא משנה לאיזו תכלית, מעצם היותו סיג, המקים גדר וגבול לאחריות פלילית, הוא קיומה של קביעה כי בוצע המעשה על ידי הנאשם ומכאן, שיש מקום לעורר בירור האם הנאשם כלל ביצוע את המעשה, והכל כאשר אין הסכמה לכך שה הנאשם ביצע את מעשה העבירה עצמוו, כמובןנו.

שנית, לא יהיה זה למותר להוסיף ולהזכיר, כי הקביעה אודות היעדר אחריות פלילית, היא קביעה של בית המשפט ולא של הפסיכיאטר המחויז או של הצדדים.

לעניין זה ראו בין היתר, בש"פ 2305/00 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נ"ד (4) 289, 311.

אכן, על דרך כלל, בית המשפט יכבד הסכמה של הצדדים ואולם כאשר מדובר בשאלת קביעת אחריות פלילית או קיומו של סיג לאחריות פלילית, על בית המשפט בעצמו להכריע בכך. כמובןנו, טרם ניתנה החלטה שכזו.

שלישית, ובכך העיקרי, בעניינו, נוכח עמדת שני הצדדים, בשאלות שחוrogenות מחלוקת קיומו של הסיג הפלילי, דומה כי קיים צורך בהמשך בירור שאלת אשמת הנאשם.

ה הנאשם צ考ר, כפר בכל המיחס לו בכתב האישום. הנאשם לא הסתפק בcpfira המבוססת על מצבו הנפשי. הנאשם לא הודה בביצוע מעשה העבירה עצמוו. מכאן, שלטעמי, כמה זכות לנԱԹם שהמדינה תוכיח את

אשמו, ولو ברמה העובדתית בביצוע מעשה העבירה, שכן הורתת הזכוי מחייב מצב נפשי עלול להעמידו בפני פגעה בזכיות דוגמת אשפוז או טיפול, בהינתן חווות דעת עדכנית מתאימה, או דוגמת עמידה בתנאי פיקוח לפי חוק הפיקוח.

יש לזכור כי אשפוז או טיפול כפיו או פיקוח אינם בגדיר עונש, הם בגדיר טיפול והגנה על הציבור, ואולם,ណע גם זאת, כי טומנים הם בחובם פגעה בזכויות אדם דוגמת כבוד, חירות, פרטיות ועוד.

מן הצד השני, המדינה עומדת על המשך בירור וזאת בעיקר לצורך העמדת הנאשם בפיקוח, בהתבסס על סעיף 2 לחוק הפיקוח, המאפשר הטלת פיקוח על מי אשר הורשע, לרבות מי שנקבע לגביו כי ביצע את העבירה, או שבית המשפט מצא כי עשה את מעשה העבירה לפי סעיף 15(ב) לחוק טיפול בחולי נפש בשאלת זו.

תנאי להטלת פיקוח הוא שהנאשם "עשה את מעשה העבירה" כלשהו של סעיף 15(ב) לחוק הטיפול בחולי נפש, ומכאן שמטעם זה יש מקום לעורך בירור.

בהערת אגב אצין, כי שאלת המשך בירור אשמת הנאשם ביוזמת המדינה בלבד, שעה שהיא מסכימה לזכוי עקב התקיימותו של סיג, היא שאלה לא פשוטה, ובמסגרתה יש לבחון מספר נתונים, לרבות קיומם של הליכים לבר פליליים, אשר יכולים להגזר מהמשך הדיון, דוגמת הטלת צו פיקוח בעבירות מין.

לסיכום השאלה הראשונה, סבורני, כי בנסיבות דנן, יש מקום להמשך בירור אשמו של הנאשם. 18.

כמפורט לעיל, השאלה השנייה, של אפשרות הטלת צו פיקוח על מי אשר יכול וימצא זכאי בדינו, להבדיל, ממי אשר הוגדר ככלאו ברעונשין, היא שאלה שלא זו העת לדון בה, ומכאן, שלא מצאתי להתייחס אליה במישרין במסגרת החלטה זו. 19.

ניתנה והודעה היום י"א איר תשע"ה, 30/04/2015 במעמד הנוכחים.